

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 403/04-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. marca 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Anny Patočkovej, bytom B., zastúpenej advokátom JUDr. I. H., B., ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 58/01, za účasti Okresného súdu Bratislava I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Anny Patočkovej na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 58/01 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 58/01 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Anne Patočkovej n e p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie.

4. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť Anne Patočkovej trovy právneho zastúpenia v sume 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) na účet advokáta JUDr. I. H., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 403/04 z 8. decembra 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Anny Patočkovej, bytom B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 58/01.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka ako právna nástupkyňa pôvodného navrhovateľa, ktorý v priebehu konania zomrel (29. marec 2002), vstúpila do konania prebiehajúceho na okresnom súde od 12. apríla 2001, keď bol podaný návrh *„na určenie neplatnosti darovacej zmluvy a dohody o zriadení vecného bremena ex tunc pojatej do notárskej zápisnice N 118/99, Nz 118/99 a všetkých na ňu nadväzujúcich právnych úkonov“*. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju predchádzajúcu judikatúru (I. ÚS 52/01), podľa ktorej navrhovatelia môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných prietáhov aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo zmene účastníkov.

Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebola vec právoplatne skončená napriek tomu, že sa na prietahy v konaní sťažovala 21. apríla 2004 na orgáne štátnej správy súdu.

V sťažnosti sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a súčasne žiadala, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 2059/04 doručeným ústavnému súdu 17. februára 2005, v ktorom okrem iného uviedol, že *„Vzhľadom na neúmerné vysoké stavy vecí v pridelených oddeleniach súd vo veci konal bez zbytočných prietáhov“*, a ďalej požiadal, aby *„... nebolo sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie z dôvodu, že vo veci bol stanovený termín pojednávania s ohľadom na stav vybavovaných vecí v oddelení“*.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého *„Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“*.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou *„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie*

stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre neho vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

Ústavný súd zistil, že od podania návrhu 12. apríla 2001, okrem výzvy z 23. júna 2003 adresovanej sťažovateľke na zaplatenie súdneho poplatku za návrh a výziev z 18. júna 2003 a 23. júna 2003, aby sťažovateľka konkretizovala, čoho sa v konaní

domáha, okresný súd celú svoju činnosť zameral iba na rozhodovanie o nariadení predbežných opatrení, pričom nevykonával žiadne úkony smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu vo veci samej. Posledným úkonom zo strany okresného súdu je nariadenie termínu pojednávania na 30. marec 2005, ku ktorému však okresný súd pristúpil až po doručení uznesenia ústavného súdu z 8. decembra 2004 o prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie. Za týchto okolností ústavný súd nepovažoval za potrebné analyzovať postup okresného súdu podľa označených kritérií.

Na tomto mieste ústavný súd poukazuje na svoju predchádzajúcu judikatúru (napr. III. ÚS 20/02), podľa ktorej úkony urobené v rámci konania o predbežnom opatrení nie sú úkonmi urobenými vo veci samej, a teda ústavný súd ich neberie do úvahy pri riešení otázky, či v konaní vo veci samej došlo k zbytočným priet'ahom.

Ústavný súd na základe týchto zistení nemohol taktiež akceptovať obranu okresného súdu uvedenú v jeho vyjadrení („*neúmerne vysoké stavy vecí v pridelených oddeleniach*“). Poukazuje zároveň aj na svoju judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za priet'ahy v súdnom konaní (napr. III. ÚS 111/02, IV. ÚS 14/04). Námietka nedostatočného počtu sudcov rovnako ako námietka veľkého množstva nevybavených a nerozhodnutých vecí nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. 18 C 58/01 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu (napriek tomu, že sťažovateľka sa toho nedomáhala), aby vo veci konal bez zbytočných

prieťahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie“.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 100 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Je nesporné, že okresný súd takmer celú svoju činnosť v konaní zameral na rozhodovanie o predbežných opatreniach, čo však bolo vyvolané množstvom procesných úkonov účastníkov, vrátane sťažovateľky samotnej. Sťažovateľke je potrebné pripísať na ťarchu to, že jej podania (vrátane návrhu vo veci samej) vykazovali určité procesné nedostatky (nedostatočná špecifikácia uplatnených nárokov), ktoré bolo potrebné priebežne odstraňovať, čím dochádzalo k spomaleniu priebehu konania.

Berúc do úvahy tieto skutočnosti a dĺžku napadnutého konania považoval ústavný súd výrok o porušení základného práva sťažovateľky a výrok, ktorým prikázal okresnému súdu v predmetnej veci konať bez zbytočných prieťahov, za dostatočnú ochranu jej základného práva.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. I. H. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca

hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2003, ktorá bola 13 602 Sk. Úhrada bola priznaná v celkovej výške 9 342 Sk za 2 úkony po 4 534 Sk a 2 x 136 Sk režijný paušál (§ 19 vyhlášky).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2005